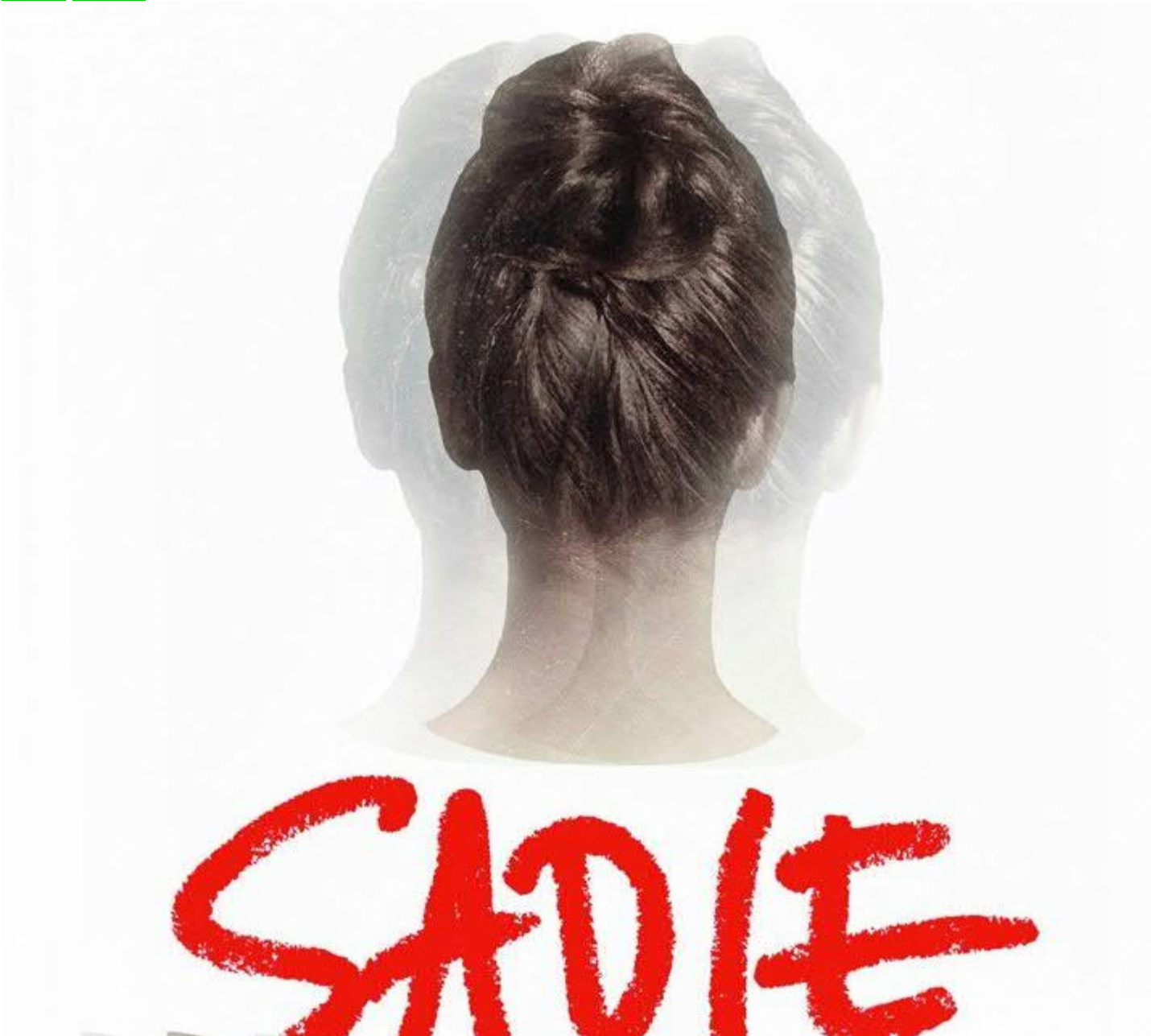

Courtney Summers: Sadie

[AM/30 ADMIN](#)

Kuka näkee ensivaikutelman ohitse? -PIRJO KANTOJÄRVI (30.11.2019)

Courtney Summersin *Sadie* (Karisto 2019) kertoo vallankäytöstä, riippuvuuksista, menetyksistä, asioihin puuttumisen vaikeudesta sekä mielikuvista, jotka murenevat. Köyhyys, turvattomuus ja suru ovat osa arkea, eikä edes omassa kodissa olla suojassa pahuudelta. Romaanin ytimenä on siskosten välinen suhde, jossa toisesta yritetään pitää huolta erimielisyyksistään huolimatta.

Tapahtumat lähtevät liikkeelle, kun muutaman päivän kadoksissa ollut 13-vuotias Mattie Southern löydetään kuolleena. Kahdeksan kuukautta myöhemmin katoaa hänen 19-vuotias siskonsa Sadie Hunter. Hän ei ole kertonut kenellekään, että aikoo etsiä henkilön, joka murhasi Mattien. Sadien käytössä ollut auto löydetään lopulta hylättynä. Se saa siskoksiin isoäitimäisesti suhtautuneen May Beth Fosterin menettämään uskonsa siihen, että poliisit pystyisivät selvittämään, mitä tytöille on tapahtunut. May Beth ottaa yhteyttä radiotoimittaja West McCrayhin, joka matkustaa Cold Creekiin, Coloradoon. Hän ryhtyy kerimään kokoon niitä harvoja johtolankoja, joita Sadie on jättänyt jälkeensä. Tästä salapoliisintyöstä syntyy kahdeksanosainen podcast-sarja, jossa ääneen pääsevät henkilöt, jotka ovat jollain tapaa liittyneet Sadien ja Mattien tapaukseen.

Romaani koostuu sekä Sadien näkökulmasta kerrotuista tapahtumista että kuvitteellisista toimittaja West McCrayn haastatteluista *Tytöt*-nimisessä podcastissa.

”COLD CREEKIN ASUKAS [NAISEN ÄÄNI]:

Cold Creekissä asuvat ne, jotka ovat sattuneet tänne syntymään. Ja jos on syntynyt tänne, ei luultavasti pääse pois.

WEST McCRAY [STUDIOSSA]:

Väite ei pidä täysin paikkaansa. Paikallisia menestystarinoitakin tunnetaan, muutamia yliopiston käyneitä, jotka ovat päätyneet hyväpalkkaisiin töihin muualle, mutta he ovat pikemminkin poikkeus kuin sääntö. Cold Creekissä elämänlaatu on tasolla, jota parempaan meidät on kasvatettu pyrkimään, mikäli olemme niin onnekkaita, että meillä on valinnanvaraa.” (Summers 2019, 10.)

Elämän tarjoamat vaihtoehdot

Asukkaat muovaavat kaupunkeja tietynlaisiksi ja samalla tavoin kaupungit vaikuttavat niissä asuvien kohtaloihin. Sadien ja Mattien kotipaikka Cold Creek ei tarjoa asukkailleen helppoja lähtökohtia, vaikka New Yorkista saapunut toimittaja McCray ihaileekin paikkakunnan luontoa. Kaunis ympäristö ei kuitenkaan riitä, kun on kysymys siitä, millaisia mahdollisuuksia ihmisillä on edetä elämässään kohti parempaa. Sadie on pienestä pitäen joutunut kantamaan vastuuta niin itsestään kuin siskostaan, sillä Claire-äitiä ovat vieneet sekä alkoholi että huumeet. Kummankaan tytön isä ei ole osallistunut heidän elämäänsä, eikä Clairen miesystävistä ole ollut apua. Vaikka asuntovaunualan johtajana toimiva May Beth on pitänyt tyttöjä silmällä ja yrittänyt vaikuttaa heidän kasvatukseensa, ei hän ole pystynyt takaamaan tytöille turvallista, huoletonta lapsuutta. Kun Mattie on ollut kymmenen ja Sadie kuusitoista, Claire on lähtenyt ilmoittamatta ja jättänyt heidät selviytymään kahdestaan. Se on pakottanut Sadien tekemään vaikeita valintoja.

”Olin kuudentoista. Olin jättänyt koulun kesken. Se oli käynyt paljon helpommin kuin olin kuvitellut. Muistan, kuinka seisoin koulurakennuksen ulkopuolella Parkdalessa ja odotin, että joku tulisi puhumaan minua ympäri ja sanoisi, että haaskaan tulevaisuuteni. Näillä kulmilla kenenkään mielikuvitus ei riittänyt näkemään niin pitkälle. Joillekin tulevaisuus avautuu mahdollisuutena. Toisille se on vain aikaa, jota ei vielä ole eletty. Meillä päin tulevaisuus oli vain aikaa. Ei sen varjelemiseksi vaivauduttu leukoja jauhamaan. Siitä yritettiin selviytyä, kunnes kerran koitti päivä, josta ei enää selviydytty. ” (Summers 2019, 167–168.)

Sadie ei ole ainoa nuori, jonka elämä on haastavaa. Monet ovat jättäneet kotinsa ja joutuneet kulkemaan paikasta toiseen. Apua ei ole helppoa ottaa vastaan, eikä sitä välttämättä ole tarjolla. On myös vaikeaa tunnistaa, kehen voi todella luottaa. Sadie tietää siskoaan paremmin, etteivät ihmiset välttämättä ole sellaisia kuin heidän luulisi olevan. Siksi hän ei luota helposti kehenkään. Hän on oppinut vaikenemaan asioistaan sekä ratkaisemaan kohtaamansa ongelmat itse.

Matkansa aikana Sadie näkee monenlaisia kaupunkeja ja ihmisiä. Samalla hän huomaa, että idyllisetkin kulissit voivat kätkeä taakseen synkkiä salaisuuksia. Riippuen siitä, keneltä kysytään, voi sekä paikoista että ihmisistä olla erilaisia mielipiteitä. Tämä koskee esimerkiksi Sadien etsimää murhaajaa. Toisistaan eroavien kuvailujen perusteella syntyy tunne, että kyseessä olisi monta eri henkilöä. Ulkokuoren ja käytöksen taakse voi olla vaikeaa nähdä, minkä seurauksena mielikuvat toisesta voivat vääristyä joko liian positiivisiksi tai negatiivisiksi. Erityisesti Sadie törmää jatkuvasti muiden ennakkoluuloihin.

”Tunnen sanan suussani, se pyrkii vapauteen. Kun se viimein pääsee ulos, se tulee sihisten: ’Sssssssori.’

Kuulostan juopuneelta.

’Onkos tyttö juonut?’ mies kysyy.

En tiedä, onko humalaiseksi luuleminen vähemmän loukkaavaa kuin se, että luullaan yksinkertaiseksi, mutta molemmissa on kai kyse samasta asiasta – minussa on jotain perustavanlaatuisesti vialla, ja kun toinen ihminen vaistoaa sen, hän haluaa päästä siitä mahdollisimman kauas.

’Jos olet juonut, en voi päästää sinua tien päälle, kai sinä sen tajuat.’

’M-millä te mut p-pysäyttäisitte? M-mä saisin’ – väläytän hymyn – ’aika h-hyvän etumatkan.’

Pidän hymyn naamallani, vaikka niskaani nousee lämmin aalto, joka leviää korviin ja panee posket hehkumaan niin, että kasvoni punoittavat kuin tomaatit. Miehen ruskeita silmiä reunustavat uurteet

pehmenevät. Joko hänen käy minua sääliksi, tai hän häpeää omia sanojaan. Se kummasta on kyse, selviää vasta kun on hänen vuoronsa avata suunsa. (Summers 2019, 189–190.)

Änkytys vaikuttaa siihen, miten Sadie voi ilmaista itseään ja mitä muut hänestä ajattelevat. Häntä aliarvioidaan helposti. Sadien kohtaamat haasteet ovat muovanneet hänen luonnettaan ja pakottaneet löytämään keinoja, joilla selviytyä arjesta. Erityisesti isosiskona olo on määritellyt hänen koko elämänsä. Sadie näyttääkin kadottavan ison osan itsestään, kun Mattieta ei enää ole.

”Kun supistukset alkoivat, äiti käski minun mennä May Bethin vaunuun, ja siellä minä pysyin, kunnes äiti ilmestyi ovelle vauva sylissänsä. Hän ojensi Mattien minulle ja telkeytyi sitten kolmeksi tunniksi May Bethin makuuhuoneeseen ’lepäämään’. Olin onnellinen. Halusin niin kovasti isosiskoksi, ettei minua tarvinnut edes maanitella. May Beth pelkäsi, etten pitäisi tulokkaasta, sillä useimmat lapset eivät halua jakaa vanhempiansa huomiota uuden sisaruksen kanssa. Mutta miten Mattie olisi kyennyt riistämään minulta sellaista, mitä minulla ei ollut koskaan ollutkaan? Vauva sylissäni oli lupaus siitä, että oli jotain odotettavaa. Tiesin, että voisin olla siskolleni koko maailma. Tiesin, että hänestä vääjäämättä tulisi minulle koko maailma.

Halusin olla jollekulle tärkeä.” (Summers 2019, 113.)

Sadien ja Mattien yhteiselo on vaatinut tasapainoilua. Esimerkiksi välit äitiin ovat olleet erilaiset. Silti siskoksia on yhdistänyt vahva side, joka ei pääty kuolemaan. Sadie haluaa kostaa sen, mitä Mattielle on tapahtunut. Hän joutuu murhaajaa etsiessään kohtaamaan samalla kipeitä muistoja vuosien takaa. Tästä huolimatta etsintäretki näyttyy ainoana mahdollisuutena sekä toimia että käsitellä tapahtunutta. Hänellä ei ole enää mitään menetettävää.

Myös monet McCrayn haastattelemat henkilöt joutuvat käymään lävitse rooliaan siskosten elämässä. Jokaisella on käsityksensä menneestä sekä ihmisistä, jotka he ovat tunteneet. Kun totuus alkaa vähitellen paljastua, sen kohtaaminen ei ole helppoa. On vaikeaa todeta, ettei ole kyennyt auttamaan läheisiään. Kukaan ei haluaisi kuulla, että tuttu henkilö osoittautuu aivan toisenlaiseksi kuin on ennen luullut. Jälkeenpäin voi tuntua, että jotkut asiat olisi pitänyt tajuta jo aiemmin. Valitettavasti elämä ei ole niin yksinkertaista ja varoitusmerkit ovat voineet jäädä huomaamatta arjen keskellä. Monelle hinta tästä sokeudesta on mittaamattoman suuri.

Matka, joka ei voi päättyä onnellisesti

Teoksen rakenne on onnistunut. Tapahtumat etenevät kahdessa ajassa kahden toisistaan eroavan kerrontatavan kautta. McCrayn haastattelut ja Sadien kokemukset paljastavat vuorotellen uusia yksityiskohtia tapahtumista ja niihin liittyneistä henkilöistä. Esimerkiksi tyttöjen äidistä saadaan tällä tavalla lisää tietoa. Radion

hyödyntäminen yhtenä kerrontapaikkana antaa tilaa keskusteluille, jolloin henkilöiden näkemykset pääsevät luontevasti esille.

Podcastin myötä voi miettiä, miten elämä voidaan pilkkoa haastattelujen kautta kiinnostavaksi tuotteeksi, jota muut voivat kuunnella. Koska kaikkea ei voida kertoa, valikoituu tapahtuneesta mukaan vain osa. Se auttaa kerrontaa pysymään tiiviinä ja koko ajan etenevänä. Radiosarjan myötä Sadien ja Mattien tapaus nostetaan edustamaan muita samankaltaisia järkyttäviä tarinoita.

”WEST McCRAY [STUDIOSSA]:

Tyttöjä katoaa jatkuvasti.

Pomoni Danny Gilchrist oli jo jonkin aikaa ehdotellut, että tekisin oman podcastin, ja kun kerroin May Bethin puhelinsoitosta ja Mattiesta ja Sadiesta, Danny kehotti perehtymään asiaan. Hänen mielestään saattoi olla sallimuksen oikku, että satuin liikkumaan seudulla samoihin aikoihin kun Mattie katosi. Siitä huolimatta ensimmäiset sanani olivat juuri nuo:

Tyttöjä katoaa jatkuvasti.

Levottomia teinityttöjä, holtittomia teinityttöjä. Teinitytöt ja heidän elämänsä vääjäämätön draama. Sadie oli kokenut hirvittävän menetyksen, mutta minä sivuutin menetyksen ja samalla hänet kovin kevyesti. Halusin kertoa tarinan, joka oli tuore, uudenlainen ja jännittävä, enkä uskonut löytäväni sellaisia näkökulmia kadonneesta teinitytöstä.” (Summers 2019, 23.)

Toimittaja McCray on kuin peilikuva lukijasta, joka miettii, onko teos tutustumisen arvoinen. Vaikka Summersin romaanin tarina on kenties tuttu, sen sisältämä synkkä mysteeri koukuttaa. Sadien määrätietoinen pyrkimys siskonsa murhaajan luo, muistot menneestä sekä matkalla kohdatut ihmiset luovat yhdessä mielikuvan paikasta, jossa uhka ja epätoivo ovat jatkuvasti läsnä. Teoksessa on kyse vallasta ja siitä, millä tavoin tarkasti valikoituihin uhreihin yritetään vaikuttaa. Heikommassa asemassa olevien, kuten lasten, on mahdotonta päästä tästä rakennelmasta irti. Silloin kotikin voi muuttua paikaksi, jossa he ovat eniten vaarassa.

”En odota, että tekoni tuo Mattien takaisin. Ei se tuo.

Eikä kyse ole sisäisen rauhan löytämisestä. Rauhaa en löydä enää milloinkaan.

Minulla ei ole harhakuvitelmia siitä, miten vähän minusta on jäljellä, kun olen tekoni tehnyt. Mutta kuvitelkaa, millaista on elää päivästä toiseen tietäen, että oman siskon surmaaja hengittää ilmaa, jota sisko ei enää kykene hengittämään, täyttää sillä keuhkonsa ja tuntee sen raikkauden.” (Summers 2019, 52.)

Edeltävässä sitaatissa olevat Sadien ajatukset kiteyttävät teoksen tunnelman. Hän ei ole täydellinen sankaritar, joka lähtee ratkaisemaan kokemansa vääryydet ja kostamaan siskonsa puolesta. Hän on epätoivoinen, elämän haavoittama henkilö, joka ei näe tilanteessaan muuta ratkaisua kuin sen, että toimii itse. Myöskään McCray ei ole se tyypillinen toimittaja, joka alusta lähtien omistautuu koko sydämellään ratkaisemaan arvoituksia. Hän epäilee, kannattaako Sadien katoamista edes ryhtyä selvittämään. Vaikka alkuasetelma ja tarinan edetessä muodostuvat ennakkoavistukset eivät lupaa kaiken päättyvän onneen ja iloon, Sadien ja McCrayn matkaa haluaa seurata. Loppuratkaisu on toimiva, vaikka se ei välttämättä ole sellainen kuin sen toivoisi olevan. Esimerkiksi lopetus, joka sisältäisi tarkempia vastauksia, voisi rikkoa teoksen aikana syntyneen jännitteen.

Takakannessa kerrotaan romaanin olevan Young Adult -trilleri. Vaikka kohderyhmä on tiedossa, toivottavasti hekin, jotka kokevat ohittaneensa tuon ikäluokan, uskaltavat tarttua teokseen. Se on tyyliinsä, rakenteensa ja tapahtumien nopean etenemisen takia mukaansa tempaavaa luettavaa, mikä auttaa, sillä teoksen aihe ei päästä mieltä helpolla.

Courtney Summers: *Sadie*. (*Sadie*.) Karisto 2019. Suom. Leena Ojalatva. 331 s.

Pirjo Kantojärvi on Torniossa asuva kirjoittamisen maisteri (JY)